

Op weg naar een interoperabiliteitsraamwerk

Aan: College Standaardisatie

Auteur: Sander Zwienink

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Inleiding	1
Interoperabiliteit	1
Een stelsel van afspraken	2
Verantwoordelijkheid van het College.....	2
Voortgang.....	3

Inleiding

De overheid is van ons allemaal. Burgers en bedrijven stellen hoge eisen aan de overheid. De eisen liggen voor de hand: we willen geen bureaucratie, niet van het kastje naar de muur gestuurd worden, geen last hebben van formulieren die naar de bekende weg vragen, duidelijke regels, slim toezicht, snel aan de beurt zijn met onze vragen.

Deze torenhoge eisen stellen voorwaarden aan het functioneren van de overheid: de overheid moet dienstbaar, efficiënt en effectief zijn. Bovendien belooft de overheid om niet langer te redeneren vanuit haar eigen perspectief maar de burger en het bedrijf centraal te stellen.

De komst en invloed van de informatietechnologie heeft de eisen die burgers en bedrijven aan de overheid stellen versterkt. Banken, winkels, maar ook particulieren¹ slagen erin hun diensten via digitale kanalen aan te bieden. Burgers en bedrijven verwachten van de overheid een vergelijkbare kwaliteit van dienstverlening.

De afgelopen jaren is ingezet op het bouwen van een infrastructuur voor de elektronische overheid. Deze ontwikkeling is geïnitieerd met de notitie “Op weg naar de elektronische overheid”² en groeit nog steeds door het ontwikkelen van bouwstenen in meerjarige trajecten, waar mogelijk in onderlinge samenhang.

Interoperabiliteit

In toenemende mate blijkt dat het aansluiten van die bouwstenen op elkaar een uitdaging is. De overheid is een complex geheel, waarin individuele belangen van invloed zijn op het resultaat. Juist samenhang en samenwerken zijn vereisten voor goed functioneren van de overheid.

Daarbij valt op dat het begrip samenwerken geen eigenaar kent: iedereen is verantwoordelijk en daarmee is niemand verantwoordelijk voor het geheel.

Het ontbreken van een eigenaar leidt tot een scala aan problemen: onduidelijke sturing, slecht aansluitende diensten, maar ook oplossingen voor lokale problemen waar een oplossing op grotere schaal gewenst is. Bovendien is het moeilijk om voor interoperabiliteit een *business*

¹ Denk aan een website als Marktplaats.nl

² Tweede Kamer, vergaderstuk 26387 nr. 23

case te maken, laat staan voor individueel deelnemende partijen. Het gaat juist om het algemeen maatschappelijk belang in plaats van individueel voordeel.

Dit onderwerp valt samen te vatten onder de term interoperabiliteit. Het Forum Standaardisatie heeft RAND onderzoek laten doen naar “Recommendations for a Dutch Interoperability framework”³. RAND definieert interoperabiliteit als volgt: *“the ability of distinct systems to communicate and share semantically compatible information, perform compatible transactions, and interact in ways that support compatible business processes and enable their users to perform desired tasks (i.e., more than just choosing standard)”*.

Een stelsel van afspraken

Het complexe bouwwerk vraagt om een stelsel van afspraken. Een interoperabiliteitsraamwerk(IF) biedt dit stelsel en faciliteert daarmee onderlinge samenwerking en regelt daarmee zaken die overheidsbreed nodig zijn. Het karakter van het IF is een set afspraken, gericht op besturing. Deze set maakt het mogelijk het principe ‘*comply or explain*’ te hanteren: we spreken met zijn allen af om het zo te doen en als u daarvan afwijkt heeft u het een en ander uit te leggen.

In de Collegevergadering van 4 april jongstleden⁴ is afgesproken dat het Forum de ontwikkeling samen met BZK oppakken.

Overigens komt het raamwerk reeds aan de orde in het instellingsbesluit van het Forum en College: *“Om uitvoering te kunnen geven aan bovengenoemd kabinetsbeleid bestaat de behoefte aan de instelling van een college dat het proces van kiezen, toepassen en (doen) ontwikkelen van (open) standaarden kan coördineren en sturen op basis van een helder kader voor interoperabiliteit van informatiesystemen.”*⁵

Bovendien heeft de Staatssecretaris van Economische Zaken de Kamer in zijn actieplan “Nederland open in verbinding”⁶ dit IF toegezegd.

Verantwoordelijkheid van het College

Zonder een duidelijke eigenaar van het probleem is het echter moeilijk om deze afspraken te maken. Het College Standaardisatie is door de Minister van Economische Zaken ingesteld met als doel *“de coördinatie tot stand te brengen om het gebruik van open standaarden in de elektronische gegevensuitwisseling tussen overheden onderling en tussen overheden, bedrijven en burgers te bevorderen”* en *“het in kaart laten brengen van en het doen van aanbevelingen aan de ministers over de al dan niet open standaarden die overheden kunnen hanteren voor de elektronische gegevensuitwisseling tussen overheden onderling en tussen overheden, bedrijven en burgers”*⁷.

Het IF biedt het College de mogelijkheid om op te treden als eigenaar van het stelsel van afspraken. Natuurlijk kunnen het College en zijn adviseur – het Forum – dit niet alleen:

³ RAND, Recommendations for a Dutch interoperability framework, te verschijnen in November 2007

⁴ College Standaardisatie, Verslag vergadering 4 april 2007

⁵ Instellingsbesluit Forum en College Standaardisatie, toelichting, Staatscourant 7 april 2006

⁶ Tweede Kamer, vergaderstuk 26643, nr. 98

⁷ Instellingsbesluit Forum en College Standaardisatie, Staatscourant 7 april 2006

beleidsdepartementen, uitvoeringsorganisaties, programma's en beheerorganisaties zijn nodig om het bouwwerk op orde te brengen. Er is immers geen sprake van een nieuwe situatie, maar van een situatie waarin duidelijke richting gewenst is. De afspraak maken is natuurlijk niet voldoende. Ook toezicht op naleving heeft aandacht nodig.

Beslispunt 1: Het College benoemt zichzelf als eigenaar van het IF

Afspraken maken over interoperabiliteit betekent kiezen. Dat houdt in dat beslissingen van het College niet iedereen tot tevredenheid zal stemmen, het gaat pijn doen. De leden van het College Standaardisatie bezitten de macht om keuzes te maken en door naleving van die keuzes een verandering tot stand te brengen.

Voor een goed stelsel is goede participatie van de in het College vertegenwoordigde partijen nodig. Dit vraagt actieve deelname aan de ontwikkeling door het beschikbaar stellen van menskracht. Het Forum vraagt aan het College die bijdrage.

Beslispunt 2: Het College stelt capaciteit beschikbaar voor de ontwikkeling van het IF.

Voortgang

Het vooronderzoek naar een IF door RAND is nagenoeg afgerond. Daarmee zijn beelden geschetst wat een IF moet zijn. Dit vooronderzoek bevat een advies over de samenstellende delen van het IF. Voor het vervolg is het cruciaal om afspraken te maken over de relatie met andere trajecten, in het bijzonder doorontwikkeling NORA. Dit om er voor te zorgen dat IF en NORA elkaar aanvullen en versterken: behoud wat goed is, vul aan waar nodig.

De geplande vervolgacties van het Forum zijn:

1. Afronden vooronderzoek RAND
2. Afstemming met BZK en het Kenniscentrum e-Overheid over de wisselwerking tussen doorontwikkeling NORA en IF
3. Schrijven van een plan van aanpak voor het vervolg. Dit plan beschrijft de werkpakketten voor uitvoering.
4. Samenstellen multidisciplinair team voor de uitvoering
5. Organiseren afstemming en communicatie met stakeholders (doorlopend)
6. Ontwikkeling van het IF

Het College zal in de vergadering in het voorjaar van 2008 op de hoogte worden gesteld van de voortgang.